

Strateegiajuhtide töörühm „riigi pikaajaline arengustrateegia ja selle seos tulemusvaldkonna arengukavadega“ Kokkuvõtted

- Riigieelarve seaduse muutmise protsessis oli ettevalmistav töö jagatud erinevateks töörühmadeks ja alatöörühmadeks.
- Strateegilise juhtimise ja finantsjuhtimise seostamise töörühma alatöörühm **Riigi pikaajaline arengustrateegia ja selle seos tulemusvaldkonna arengukavadega** oli Riigikantselei vedada koostöös Rahandusministeeriumi riigieelarve arenduste osakonna ja riigieelarve osakonnaga.
- Alatöörühma eesmärgiks on analüüsida, kas lähtuvalt riigieelarve seaduse väljatöötamiskavatsuses toodud küsimustest vajab täpsustusi/täiendusi:
 - riigieelarve seaduse 2 jagu **Strateegilised arengudokumendid § 19 Strateegilised arengudokumendid ja § 20. Strateegiliste arengudokumentide koostamine, elluviimine ja muutmine** või
 - **Vabariigi Valitsuse määrus „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“** või
 - **on muudatusi vaja strateegilise planeerimise käsiraamatus** või
 - **praktikas/protsessides.**

Töörühma töö jaotus

Jaanuar 2024

- Lähtudes kehtivast riigieelarve seadusest, valdkonna arengukava määrusest, strateegilise planeerimise käsiraamatust ning „Eesti 2035“ senisest elluviimise kogemusest, kuidas tulevikus paremini seostada pikaajalise strateegia ja selle tegevuskava, valdkonna arengukavade/ tulemusvaldkondade elluviimise ja aruandluse protsesse, et tagada terviklik ja võimalikult vähe koormav strateegiline lähenemine.
- Milliseid optimeerimise kohti elluviimise/aruandluse vaates näete?
- Kuidas tuua „Eesti 2035“ ja selle tegevuskava elluviimise ja RE/RES protsessi sisse rohkem terviklikku vaadet, mis hõlmaks ka valdkonna arengukavade/tulemusvaldkonna aruandluse protsesse?

Veebruar 2024

- Lähtuvalt riigieelarves seaduse VTK-s tõstatatud küsimustest ning praegusest süsteemist, mis roll on „Eesti 2035“ tegevuskaval üldises strateegilise planeerimise raamistikus?
- Samuti on praeguse süsteemi pinnalt tõusetunud küsimus, kuidas „Eesti 2035“ tegevuskava paremini suudaks riikliku reformikava eesmärki täita? Üheks lahendusvariandiks on „Eesti 2035“ tegevuskava seni parem seostamine „Eesti 2035“ mõõdikutega ning fookuse seadmine sekkumist vajavatele valdkondadele. Samuti võiks uuendamisel seada eesmärgiks tegevustega seotud investeringute kuvamine, et luua parem seos RES protsessiga.

Märts 2024

- Lähtuvalt riigieelarve seaduse VTK-s tõstatatud küsimusest ning praegusest horisontaalsete teemade strateegilises raamistikus kajastamise praktikast, kuidas oleks võimalik edaspidi paremini adresseerida horisontaalseid teemasid ning kajastada neid kas eraldi või olemasolevates strateegilise planeerimise arengudokumentides?

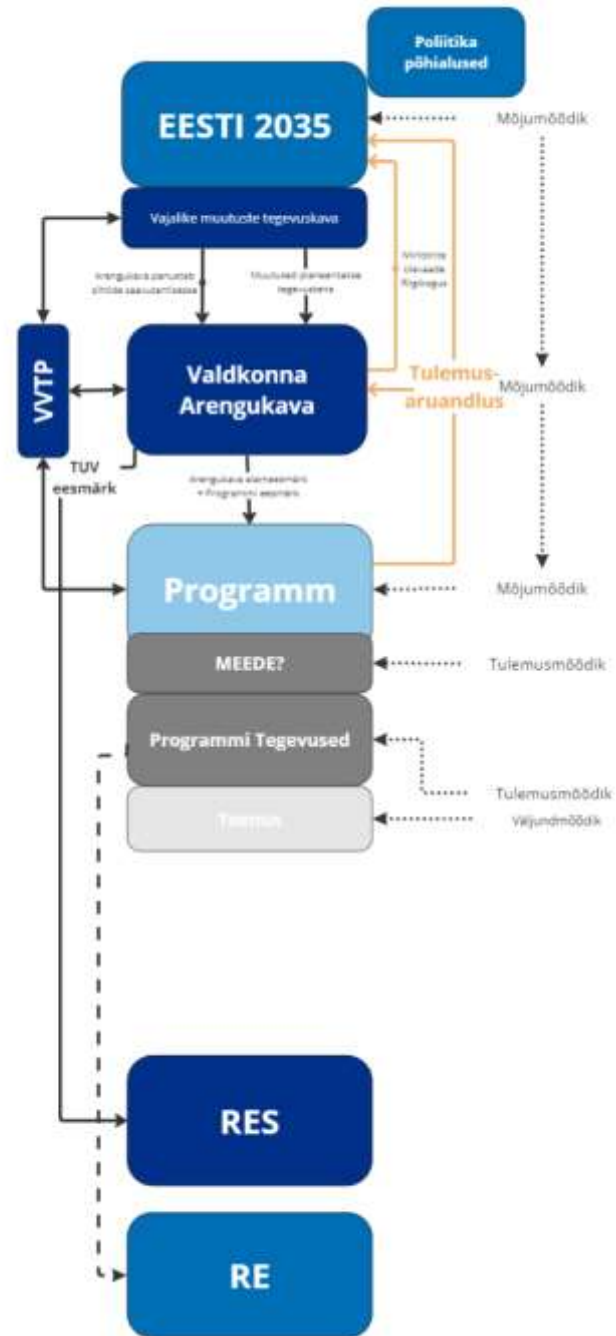
Aprill 2024

- Kokkuvõtte aruteludest. Ettepanekud muudatusteks, edasisteks tegevusteks.

Mai 2024

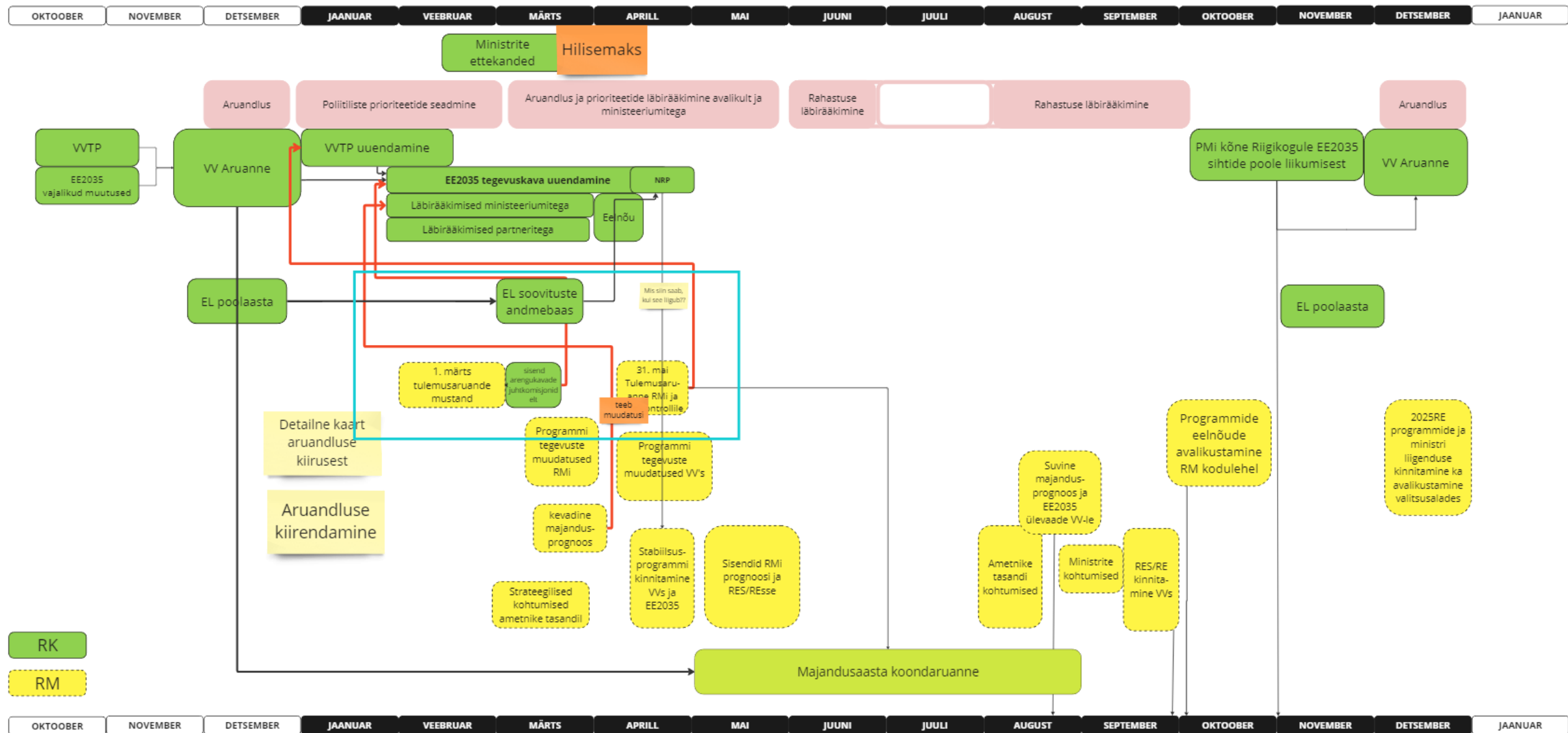
- Koostöökogule esitatavate lahenduseettepanekute valideerimine

Pikaajalise strateegia ja valdkonna arengukavade seosed

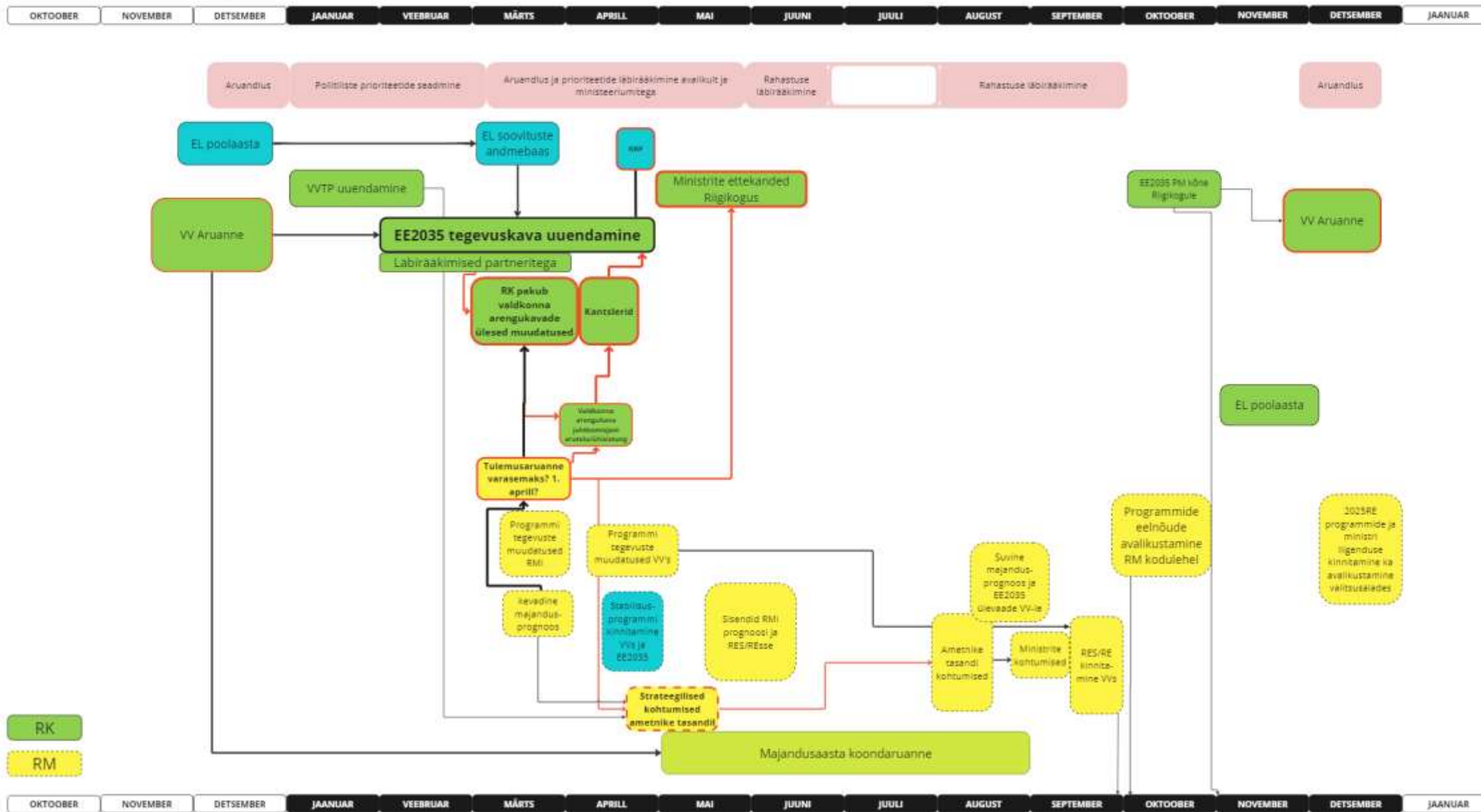

Riigi strateegilise planeerimise protsessiskeem, 16.05

PRAEGUNE SEIS JA ARUTELUD

Riigi strateegilise planeerimise protsessiskeem, 16.05 lahendusettepanekutel põhinev tööversioon

Lahendusettepanekute kokkuvõte

- Erinevate planeerimistasandite vaheliste seoste määratlemine
- RAM/RK protsessid loogilisse järjekorda ning dubleerimiste vältimine erinevate tasandite strateegiliste arengudokumentide vahel
- Eesti 2035 tegevuskava reform
- Läbivate teemade seire
- Sisendite taaskasutus, aruandluse automatiseerimine

1. Riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ ja valdkonna arengukavade seos ei ole täpselt määratletud.

Kuna Eesti 2035 valmis hiljem kui osad valdkonna arengukavad, puudub ülevaade, kas kehtivad valdkonna arengukavad on otseselt seostatud pikaajalise strateegiaga.

Lahendusettepanek	Lahendusettepaneku formaat
1. Riigikantselei koostab koostöös Rahandusministeeriumi ja ministeeriumite strateegiajuhtidega seoste tabeli . Tabel visualiseeritakse ning esitatakse lihtsasti kasutatavas formaadis.	1. Avaliku ülevaate tekitamine
2. Täiendus Valdonna arengukavade ja programmide määrusesse, et arengukava koostamise ettepanekus, arengukavas endas ning programmis määratletakse, millis(-te)esse pikaajalise strateegia sihtidesse panustatakse ning milliste vajalike muutuste toetamise/elluviimise kaudu.	2. Muudatus määruses

2. Puudu on kirjeldus, kuidas Eesti 2035 strateegia uuendamisel või koostamisel valdkondlikud eesmärgid tekivad, kuidas neid valdkondlike arengukavade koostamisel peab arvesse võtma ja millisel tasemel peavad eesmärgid arengukavades kattuma

Lahendusettepanek	Lahendusettepaneku formaat
<p>1. Tekitada strateegilise planeerimise käsiraamatusse üldistatud kujul lõik pikaajalise strateegia metoodika kohta koostamisel ja uuendamisel. Samuti lisatakse lõik selle kohta, kuidas pikaajalist strateegiat juriidilises mõttes saab lõpetada või uuendada.</p> <p>2. Täpsustada strateegilise planeerimise käsiraamatus, kuidas valdkonna arengukava koostades/uuendades tuleks seosed pikaajalise strateegiaga määratleda ning kirjeldada.</p>	<p>1. muudatus strateegilise planeerimise käsiraamatus</p>

3. Eesti 2035 sihte viiakse ellu valdkondlike arengukavade kaudu. Valdkonna arengukavade eesmärged viiakse ellu nelja-aastaste programmide abil, mis enamasti toimivad rakendusplaanidena. Ei ole selge, millist funktsiooni täidab selles raamistikus Eesti 2035 tegevuskava ning mis on nende tegevuste seos riigieelarves kavandatud programmidega. Ei ole määratletud, mis on Eesti 2035 tegevuskava uuendamise ajaraam, millistel juhtudel saab selles tegevusi muuta ja kui pikas perspektiivis on võimalik tegevusi kavandada arvestades, et Eesti 2035 on pikaajaline strateegia.

1. Ettepanek Eesti 2035 tegevuskava reformimiseks:

Tegevuskava loogika ja sisu

- Eesti 2035 tegevuskava koondab vajalikke **suuri muutusi (soovituslikult eesseisva aasta perspektiiv tegevuste mõttes, kuigi reform ise võib olla mitmeaastane, kokku kajastatakse kuni 10 muutust/reformi)** üldosas kinnitatud sihtideni jõudmiseks. See on ka võimalus arutada laiemalt avalikkusega suuremate muutuste/reformide vajalikkust, mida valdkonna arengukavade formaat ei pruugi tagada. Muutused, mida tegevuskavas kajastatakse, oleksid kas valdkonna arengukavade ülesed või kui need kajastuks ühes konkreetses valdkonna arengukavas, siis oleks need ühiskonnas väga laia mõjuga. Tegevuskava ei oleks lihtsalt läbilõige/väljavõtte erinevatest tegevustest valdkonna arengukavades.

- Samuti võiks uuendamisel seada eesmärgiks suuremate reformidega seotud investeringute kuvamine, et **luua parem seos RES protsessiga**.

Tegevuskava sisendid

- Eesti 2035 tegevuskava koostamisel on võimalik kasutada tulevikusuundade strateegilist **analüüsi (foresight)**, mis võimaldaks näha ette suundumusi, riske, tekkivaid probleeme ning nende potentsiaalset mõju ja võimalusi.
- Tulemusaruandluse sisendit taaskasutatakse tegevuskava koostamiseks.

Tegevuskava protsess

- Algsed valdkonnaülesed muutused pakub välja Riigikantselei strateegiabüroo. Seejärel arutavad neid valdkonna arengukavade juhtkomisjonid. Seejärel kooskõlastatakse muutuste ettepanekud kantslerite tasemel. Muutuste puhul määratletakse ka nende elluviimise mehhanism (st millise valdkonna arengukava(-de) ja millis(-t)e programmiga ellu viiakse).

2. Eesti 2035 tegevuskava **koostamise meetodika, ajaraam ning erinevate osapoolte rollid** selle koostamisel täpsustatakse strateegilise planeerimise käsiraamatus.

1. Muudatus tegevuskava koostamise protsessis

2. Eesti 2035 tegevuskava uuendamise /aruandluse lõik strateegilise planeerimise käsiraamatus

4. Puudub selgus, kus paikneb riigi strateegilises raamis riigireform ning milline seos on sellel riigi pikaajaliste eesmärkidega Eesti 2035s. Riigireform seab pikaajalised eesmärgid riigivalitsemisele, mille elluviimiseks on omakorda riigiülene tegevuskava. Lisaks eelpool loetletud tegevuskavadele on olemas ka Vabariigi Valitsuse tegevuskava, mis suures osas kattub perioodiliselt uuendatava riigireformi tegevuskavaga.

Lahenduseettepanek	Formaat
<p>1. Riigivalitsemise suurte riigiüleste väljakutsete lahendused võiks olla kajastatud Eesti 2035 tegevuskavas juhul, kui valdkonna arengukava riigivalitsemise valdkonnas ei koostata. See võimaldaks vajadusel adresseerida valdkondade üleselt suuremaid muutusi (millel küll tegevuskavas on aastane vaade, aga nende reaalne elluviimine võib olla mitmeaastane). Samas võimaldaks see lahendus mitte tekitada juurde ühte uut valdkonna arengukava, mille eesmärgid on juba Eesti 2035 põhitekstis kajastatud.</p> <p>2. Praegune regulatsioon näitab ära soovitud suuna, mille järgi tulemusvaldkonna kohta koostatakse üldjuhul üks arengukava, kuid jätab võimalust ka paindlikkuseks juhul, kui toimuvad muudatused arengukavades/valitsemisalade ümberkorraldused vms. (<i>Antud lahendussuund kajastub ka RAM materjalides</i>)</p>	<p>1. Lahendada küsimus Eesti 2035 tegevuskava uue formaadi kaudu</p>

5. Puudub kohustus valdkonna arengukavade vastavusse viimiseks pikaajalise strateegiaga juhul, kui viimast uuendatakse

Lahendusettepanek	Lahendusettepaneku formaat
<p>1. Täpsustatakse strateegilise planeerimise käsiraamatus, et iga-aastaselt pikaajalise strateegia tegevuskava uuendamisele eelnevalt on valdkonna arengukava juhtkomisjoni roll vaadata üle antud arengukava vaatest olulisemad riigiülese tähtsusega muutused/reformid (vt täpsemalt protsessi lahendusettepanekus nr 3), mida peaks ellu viima valdkondade üleselt ning mida võiks Eesti 2035 tegevuskavas kajastada.</p> <p>a. Koostatakse valdkonna arengukava juhtkomisjoni aastakell.</p>	<p>1. muudatus strateegilise planeerimise käsiraamatus</p>
<p>2. Lepitakse kokku ning täpsustatakse strateegilise planeerimise käsiraamatus järgmiseid lahendussuundi:</p> <ul style="list-style-type: none">• Juhul, kui EE2035 peaks osaliselt muudetama ning valdkonna arengukavad on valmis ka oma muudatustega, võib need VV koos kinnitada.• Uue perioodi pikaajalise strateegia kinnitamise protsessis tuleks tagada, et valdkonna arengukavade koostamine oleks loogilises järjestuses pikaajalise strateegia koostamisega ning võimalusel toimub kinnitamine koos.	<p>2. muudatus riigieelarve seaduses</p>
<p>3. Täpsustatakse valdkonna arengukavade ja programmide määrust, nt § 4. ja lisatakse, et juhtkomisjon peab valdkonna arengukava ja selle programmide muutmise vajadust hindama ka juhul, kui riigi pikaajalist strateegiat või seotud poliitika põhialuseid uuendatakse/muudetakse.</p>	<p>3. Muudatus valdkonna arengukavade määrukses</p>

6. Mitmete omavahel seostamata, kuid kohati dubleerivate tegevuskavade aruandlus ei ole ministeeriumide jaoks loogiline ega ühildatud protsess.

Lahendusettepanek	Formaat
<ol style="list-style-type: none">Lihtsustada VV aastalõpu aruande formaati. Jäevad juhtimislauad ning VV aruanne keskendub suurematele muutustele, mis oleks EE 2035 tegevuskava eeltöök.Tuua tulemusaruandluse tähtaeg võimalusel varasemaks (<i>Kajastub RAM materjalides</i>)Muuta ministrite ettekannete aega Riigikogus ning teha neid pärast tulemusaruandluse valmimist. (<i>Kajastub RAM materjalides</i>)Ühtne RK ja RM süsteem sisendite kogumiseks → ühtne planeerimisüsteemAruandluse automatiseerimineLiikuda süsteemi suunas, mis võimaldaks saada erinevate strateegiliste arengudokumentide möödikute seire/aruandluse jaoks vajalikke andmeid koheselt ja võimalikult automaatselt nende avaldamisel.	<ol style="list-style-type: none">Muuta aruandluse protsesside tähtaegu, et tagada loogilisem järjestus ning koostatud sisendite taaskasutus.tehnoloogiliste võimalustega aruandluskoormuse vähendamine

VTK probleem:

- **Strateegiline raamistik ei ole täielik ja võimaldab erinevat praktikat ning erisusi.** Poliitikakujundamise üks instrument on valdkonna arengukavade koostamine, mille raames kaasatakse huvirühmi ja hinnatakse mõjusid. Kuid on valdkondi (nt riigivalitsemine), kus arengukava ei koostata ning sel juhul määratletakse nende valdkondade eesmärgid Eesti 2035-s.
- Nende valdkondade eesmärke viivad ellu erinevad valitsemisalad erinevate programmidega, mistõttu ei pruugi valdkonna strateegiline juhtimine olla terviklik ning ühtselt ei määrata valdkonna pikaajalisi mõõdetavaid eesmärke.
- Samuti on võimalik, et nende **valdkondade eesmärgid ja tegevused, kus puudub arengukava**, on vastuolus kehtivate arengukavadega.
- Eesti 2035 toob välja **valdkondadeüleised arenguvajadused (nt võrdõiguslikkus, rohepööre)**, kuid puudub mehhanism millega tagada, et horisontaalset ning läbi mitme valdkondliku arengukava lahendamist vajavad arenguvajadused jõuaksid valdkondlikkesse arengukavadesse.

Lahendused 1

Lahendusettepanek

Läbivad teemad

1. Eesmärk on kinnistada süsteemi, mis lepiti kokku Eesti 2035 koostamisel ning toimib juba struktuurivahendite kontekstis, et **nn läbivad põhimõtted sisalduvad Eesti 2035 aluspõhimõtetes ja ei ole midagi eraldiseisvat, vaid integreeritud erinevatesse strateegilistesse arengudokumentidesse ning nende seire on lahendatud kõikide osapoolte jaoks ühtsetel põhimõtetel ja võimalikult vähekoormavalt**. Lisaks viiele sihile kajastab Eesti 2035 aluspõhimõtteid, mis sisaldavad endas ka läbivaid teemasid ning, mille hoidmist/saavutamist mõõdetakse üheksa mõõdikuga, mille sihttasemete saavutamisse omakorda panustavad erinevad valdkonnad. Ühise, lihtsa ja tõhusa lähenemise väljatöötamiseks peavad järgnema täpsemad arutelud teemade hoidjatega. Sellele järgnevad täiendused strateegilise planeerimise käsiraamatusse, aga välistatud ei ole ka regulatiivsed ettepanekud.
2. Samuti on võimalik **valdkonna arengukavade üleseid horisontaalseid muutusi/reforme adresseerida Eesti 2035 tegevuskavas**.
3. **Aruandluse automatiseerimine, mis võimaldaks tegevuse täitjal märgistada ka seosed horisontaalsete teemadega**. See eeldab läbivate teemade info kogumise lihtsustamist (nt mitte eraldi peatükkide ja eesmärkidena, vaid teemade kaupa) ning eelistatult ühist süsteemi, mis võimaldaks infot saada vähemalt TERE teenuste tasandil

Formaat

1. Muudatus protsessis
2. Eesti 2035 tegevuskava

Lahendused 2

Lahendusettepanek

Horisontaalse loomuga tegevuskavad

4. Tegevuskavade koostamise üldised põhimõtted kirja panna strateegilise planeerimise käsiraamatus.

5. Riigikantselei koostöös strateegiajuhtidega kaardistab hoogtööna praegune tegevuskavade ja läbivate teemade hetkeseis, et tekiks üldine arusaam, mis tegevuskavad on koostatud.

Formaat

1. täiendus strateegilise planeerimise käsiraamatusse.
2. Ülevaate tekitamine.